

Čís. 2015.

Skutková podstata zločinu dle první věty §u 93 tr. zák. předpokládá v subjektivním směru vědomí pachatelovo o svémocnosti (protiprávnosti) jeho jednání.

S hlediska třetí podmínky svémoci tam uvedené nerozhoduje objektivní stav věci, nýbrž (třebas mylné) stanovisko pachatelovo, že tu jsou důvody, z nichž jest dotyčnou osobu míti za člověka škodlivého nebo nebezpečného.

Škodlivost a nebezpečnost nemusí záležeti v trvalých vlastnostech osoby, nýbrž může k ní poukazovati i způsob, jak osoba, jež jinak není povahy škodlivé nebo nebezpečné, v rozhodné době se chová, nebo soudíc dle okolností, v nejbližší době se zachová.

Uzamčení (omezení osobní svobody) je beztrestné, jeví-li se pachateli býti dle okolností případu nutným obranným prostředkem, by odvrátil od sebe nebo od jiného újmu na životě, svobodě nebo majetku, jíž se obává z představy, jak se chová (zachová) osoba jím dotčená.

(Rozh. ze dne 9. června 1925, Zm I 292/25.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl v neveřejném zasedání zmateční stížnosti obžalovaného do rozsudku krajského jakožto nalézacího soudu v Chebu ze dne 23. února 1925, jímž byl stěžovatel uznán vinným zločinem veřejného násilí podle §u 93 tr. zák., zrušil napadený rozsudek a vrátil věc nalézacímu soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Zmateční stížnost poukazuje, uplatňujíc důvod zmatečnosti podle čis. 9 písm. a) §u 281 tr. ř. právem k námitce, že zjištěné skutečnosti nenaplňují skutkové podstaty zločinu §u 93 tr. zák. ve známcе zlého úmyslu, dovozujíc, že nešlo stěžovateli o omezení osobní svobody jeho rodičů, nýbrž o ochranu jeho dobytka proti nachlazení, že uzamčení rodičů nebylo cílem a účelem jednání stěžovatelova, nýbrž vedlejším jeho zjevem, jemuž se vyhnouti nebylo lze, a že stěžovatel jednal, pokud jde o újmu rodičů na právních statcích osobní svobody, toliko nedbale, nikoliv úmyslně. Skutková podstata zločinu podle první věty §u 93 tr. zák. předpokládá po subjektivní stránce vědomí pachatelovo o svémocnosti, neboli (viz nadpis §u 93) protiprávnosti jeho jednání, pozůstávajícího v uzamčení jiné osoby nebo jinakém překážení jí v užívání osobní svobody. Svémocnost, protiprávnost takového jednání jest dle jasného znění zákona podmíněna tím, že pachateli nepřísluší podle zákona žádná moc nad dotčenou osobou a že pachatel nemá příčiny, ani pokládati ji za zločince, ani míti ji důvodně za škodlivého nebo nebezpečného člověka. Ze zásady §u 1 tr. zák., předkládající pro pojem zlého úmyslu, že úmysl pachatelův vztahuje se na veškeré složky zločinu, a ustanovení §u 2 písm. e) tr. zák., dle něhož jest zlý úmysl vyloučen skutkovým omylem pachatelovým, a z toho, že druhá věta §u 93 tr. zák. mluví o zdánlivě odůvodněné příčině zadržení, vyplývá, že v třetí ze zmí-

něných podmínek svémoci (protiprávnosti) není rozhodným objektivní stav věcí, totiž, zda tu jsou skutečně důvody, opravňující k tomu, by uzamčená osoba byla považována za člověka škodlivého nebo nebezpečného, nýbrž — třebaš mylné — stanovisko pachatelovo, že tu jsou důvody, z nichž jest onu osobu míti za člověka škodlivého nebo nebezpečného. Škodlivost a nebezpečnost nemusí záležeti v trvalých vlastnostech osoby, nýbrž může k ní poukazovati i způsob, jak osoba, jež jinak není povahy škodlivé nebo nebezpečné, v rozhodné době se chová nebo — soudíc dle okolností — v nejbližší době se zachová (srovnej rozhodnutí čis. 910 sb. býv. zrušovacího soudu). Uzamčení (omezení osobní svobody) je tudíž považovati za beztrestné pro nedostatek zlého úmyslu, jeví-li se pachateli býti dle okolností případu nutným obranným prostředkem, by odvrátil od sebe nebo od jiného újmu na životě, svobodě nebo majetku, již se obává z představy, jak se chová neb zachová osoba uzamčením (omezením osobní svobody) dotčená (srovnej rozhodnutí Sb. n. s. č. 1311.)

V rozsahu, v němž jest toho třeba dle dosavadních vývodů k opodstatnění subjektivní stránky zločinu, není vědomí (zlý úmysl) stěžovatele v napadeném rozsudku zjištěno. Rozhodovací důvody neobsahují výroku, jímž by bylo určité vysloveno, že si byl stěžovatel vědom své-mocnosti „protiprávnosti uzamčení rodičů. Označují sice na jednom místě jednání stěžovatelovo jako svémoc; avšak z ostatního obsahu jejich je zřejmé, že při tom mají na zřeteli jen objektivní jednání. Vyslovují, že stěžovatel nemohl slova »pro mne můžeš zavřítí«, jimiž odvětila matka stěžovatelova na jeho poznámku, že jde k starostovi a musí dvěře chléva zavřítí, pojmouti tak, že rodiče souhlasili s tím, by je držel po delší dobu uzamčené v chlévě; než tím jest pouze zjištěno, že stěžovatel věděl, že se jeho jednání přiči vůli uzamčených osob. Rozhodovací důvody vyslovují dále, že stěžovatel neměl příčiny, považovati rodiče za zločince nebo škodlivé (nebezpečné) lidi proto, že s nimi měl hádku; avšak touto větou jsou podmínky svémocnosti zjištěny jen objektivně, aniž bylo přihlíženo k subjektivnímu stanovisku stěžovatelovu. Rozhodovací důvody uvádějí konečně, že stěžovatel nebyl nikterak nucen, by za účelem ochrany dobytka v chlévě před zimou zamkl dvěře chléva zvenčí, že téhož účelu mohl dosíci také tím, že dal dvěře zastrčiti zevnitř buď rodiči neb manželkou, a že rodiče, jichž kráva byla v témže chlévě, měli stejný zájem na tom, by se dobytek a jejich kráva nenastydly při otevřených dveřích. Avšak i tyto vývody vztahují se výhradně k objektivní povaze skutku stěžovatelova a zdůrazňují toliko, že dle stavu věci nehrozila stěžovateli újma na majetku ani, kdyby nebyl dvěře chléva uzamkl a tím rodiče uvěznil; nevztahují se však ke stránce subjektivní, nepřihlížejí ke stanovisku stěžovatelovu, třebaš mylnému jeho předpokladem, že dvěře chléva zůstanou otevřeny, neuzamkne-li je on, a nevyřizují obhajoby stěžovatelovy, že rodiče z nevraživosti dvěře nezavrou, a pokud poukazovala k tomu, že stěžovatel — byť dle zjištění soudu omylem — se obával, že mu vzejde škoda na majetku nechlazením se dobytek, nechá-li dvěře chléva neuzamčeny, by neuvěznil současně rodiče a pro tuto obavu pokládal rodiče, když k jeho poznámce, že jde k starostovi a musí dvěře zavřítí, z chléva nevyšli — za lidi, jichž chováním, totiž dalším pobytem v chlévě, bránícím mu v zamčení chléva,

hrozila mu škoda na majetku, tedy za lidi škodlivé (nebezpečné). Zjištění tohoto, byť mylného předpokladu stěžovatelova, vyloučilo by jeho vědomí o svémocnosti, protiprávnosti jeho jednání. Jelikož napadený rozsudek neuvažuje o tomto předpokladu stěžovatelově pro případ jeho mylnosti, nepopírá jej a nezjišťuje zmíněného vědomí §em 93 tr. zák. předpokládaného, není skutková podstata zločinu, jímž byl stěžovatel uznán vinným, opodstatněna po stránce subjektivní, takže odsuzující výrok spočívá na nesprávném použití zákona. K stížnosti takto odůvodněné bylo jej, aniž bylo třeba zabývat se ostatními jejími námitkami a formálními výtkami, z důvodu čís. 9 písm. a) §u 281 tr. ř. zrušiti.

Čís. 2016.

Zpronevěra stavebních losů sociální péče hornické úředníkem ministerstva veřejných prací, pověřeným vedením losové akce.

Předmětem úřední zpronevěry (§ 181 tr. zák.) může být jakákoliv věc, ne toliko věc povahy veřejné. Věc nemusí být pachateli svěřena přímo vlastníkem; záleží jen na tom, že věc byla pachateli svěřena z důvodu jeho veřejného úřadu.

Subjektivní skutková podstata §u 181 tr. zák. vyčerpává se jednak ve vědomí pachatelově, že jednání jím podnikané znamená osvojení si protiprávní moci nad věcí, jednak v rozhodnutí a odhodlání se pachatelově k jednání tomu přes ono vědomí.

(Rozh. ze dne 10. června 1925, Zm I 94/25.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku zemského trestního soudu v Praze ze dne 26. listopadu 1924, pokud jím byl stěžovatel uznán vinným zločinem zpronevěry v úřadě podle §§ů 181 a 182 tr. zák., mimo jiné z těchto

důvodů:

Zmateční stížnost dovolává se číselně důvodů zmatečnosti čís. 5, 9 a) a b) §u 281 tr. ř., její vývody k čís. 5 dotýkají se však z části i právní stránky věci. V první řadě dlužno zaujati stanovisko k námitkám stížnosti, které, kdyby byly oprávněnými, měly by již následkem každého jednotlivého z uplatňovaných důvodů v zápětí sprostění obžalovaného z obžaloby. Přichází tu v úvahu předně námitka, napadající názor nalézacího soudu, že fond pro sociální péči hornickou, zřízený při ministerstvu veřejných prací, jest již vzhledem k účelu, jím sledovanému a záležejícímu v péči o bytové a kulturní potřeby hornictva, fondem veřejným. Stížnost snaží se dovoditi, že jest tu sice určité jmění, sebrané k určitému účelu, že však nemá ani rázu ani povahy fondu veřejného, ježto scházejí všechny právní i věcné, ve stížnosti blíže uvedené předpoklady pro podnik a trvání fondu jako fondu veřejného. Tím naznačuje stížnost, že losy, jež náležely oddělení pro sociální péči, zřízenému při presidiu ministerstva veřejných prací a z jichž zpronevěry se obžalovaný viní, nebyly statkem veřejným. Leč tu uplatňuje stíž-